

รู้จริงหรือรู้จำ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตาก ต.อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธ เราเป็นคนที่มีวาสนามาก ชาวพุทธไง ชาวพุทธ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบศาสนา พบธรรมของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นสิ่งที่เลอเลิศ มหาศาล แล้วจะเกิดขึ้นเป็นครั้งเป็นคราว คำว่า “เป็นครั้งเป็นคราว” เพราะต้องมีผู้ที่มีบุญญาธิการ เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาตรัสรู้ธรรม แล้วถึงวางหลักการอันนี้ไว้ตามความเป็นจริง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้จริง รู้จริงถึงแก่นกิเลสได้จริงๆ แต่ถ้าเป็นรู้จำ เห็นไหม ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือธรรมและวินัยอยู่ในตู้พระไตรปิฎก แล้วเราเอาความรู้จำของเราเข้าไปศึกษาไป ความรู้จำแล้วเราก็นั่นนั่นการ เราก็ดิแผ่ ดิแผ่กิเลสให้ มันมีกำลังขึ้นมาในหัวใจขึ้นไปอีก เป็นการยึดมั่นถือมั่นอีกมหาศาลเลยว่าเรารู้ สิ่งที่เราไม่รู้ขึ้นมา เพราะเราจำ มันถึงแก่นกิเลสไม่ได้

แต่ถ้าเป็นความรู้จริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ถามใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนขึ้นมาจากในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง สิ่งที่เราไม่รู้ขึ้นไป ทวนกระแสกลับเข้าไปกระแสโลก เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปเรียนกับเจ้า ลัทธิต่างๆ มาเหมือนกัน ก่อนจะเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็ศึกษาวิชาการทางโลก วิชาการทางโลก เรียนมาเพื่ออะไรล่ะ? เรียนมาเพื่อจะปกครอง เรียนมาเพื่อการปกครองในการดำรงชีวิต ในฐานะของกษัตริย์ที่ต้องมีปัญญาเหนือเขาถึงจะปกครองเขาได้

สิ่งนั้นเรียนมาแล้วแต่ก็ยังมิบุญญาธิการไม่เอาสิ่งนั้น ยึดติดสิ่งนั้นไว้ ความยึดติดว่าข้านี้มีปัญญามาก ข้านี้เป็นผู้นำ ข้านี้เป็นผู้ที่จะเป็นผู้ปกครองคน เห็นไหม สิ่งนี้มันจะทำให้เราหมดโอกาส หมดโอกาสในการรู้จักตัวเองไง เราเป็นผู้นำเขาๆ แต่โดยชีวิตเรา เราจะนำอะไรกับชีวิตเราล่ะ ชีวิตเราก็ต้องเกิดตายๆ ไปในวัฏฏะนี้ เห็นไหม หลงในชีวิตของตัวเองไป

แต่เจ้าชายสิทธัตถะศึกษามานะ พระเจ้าสุทโธทนะส่งไปศึกษามาเพื่อจะมาเป็นกษัตริย์ สิ่งทีคนจะเป็นกษัตริย์ เตรียมพร้อมที่จะเป็นกษัตริย์ การศึกษาของผู้ที่จะเป็นกษัตริย์ จะต้องมีการศึกษา ทางโลกที่เขาว่าวิชาการขนาดไหนต้องศึกษาวิชาการนั้นมา แล้วเป็นผู้ที่มีบุญญาธิการ มีปัญญามาก ศึกษาสิ่งใดก็จะเข้าใจปัญหาสิ่งต่างๆ คือตีความสิ่งต่างๆ ได้ทั้งหมด เตรียมตัวจะเป็นกษัตริย์ไป

แต่ถ้าเป็นกษัตริย์ เห็นไหม วิชาการทางโลก ความรู้จำ แต่ความรู้จำอย่างนี้ ถ้าเราศึกษามาแล้วเรามีโอกาสอย่างนั้น เราก็จะติดโอกาสของเราอย่างนี้ไป แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมามหาศาล เห็นไหม ความรู้จำอันนี้มันเป็นการรู้จำในสถานะของเจ้าชายสิทธัตถะ แต่การค้นคว้าหาความรู้จริงของเจ้าชายสิทธัตถะเพราะเกิดมีบุญญาธิการของเจ้าชายสิทธัตถะนั้น ถึงได้เบื่อหน่าย เห็นไหม สิ่งนี้ถ้าเราใช้ชีวิตอย่างนี้ไป เทวทูตมาแสดงตัวให้เห็นเกิด แก่ เจ็บ ตาย สิ่งนี้มีหรือ สิ่งนี้มี เพราะคนเราต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายหรือ

เราก็ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเกิด ต้องตาย จะเป็นผู้นำเขา จะปกครองเขา จะมีสมบัติมหาศาลขนาดไหนมันก็ต้องต้องแก่ต้องตาย สิ่งที่ต้องแก่ต้องตายนี้มันมีความสะท้อนใจมากกว่าอำนาจใจ อำนาจของกษัตริย์ อำนาจของผู้ปกครองคน อำนาจของผู้ปกครองคนมันก็เป็นสมมุติอยู่ชั่วครา เราจะได้เป็นกษัตริย์ เราจะได้ปกครอง จะเป็นจักรพรรดิด้วย สิ่งต่างๆ อย่างนี้โลกเขาต้องการกัน แต่เจ้าชายสิทธัตถะ สิ่งนี้อามาเป็นเหยื่อล่อเจ้าชายสิทธัตถะไม่ได้เลย สิ่งนี้จะต้องทำให้เกิดให้ตายไปในวัฏฏะนี้ เห็นไหม ถึงออกค้นคว้า ออกค้นคว้าไป โลกนี้เขามีแต่จินตมยปัญญากันทั้งนั้นเลย เพราะเจ้าลัทธิต่างๆ เขาก็ปฏิญาณตนว่าเขาเป็นผู้นำ เขาเป็นผู้ที่พึงจิตวิญญาน

จิตวิญญาน ความเป็นไป ชีวะความเกิดของใจ ความชีวะคือสิ่งที่ความรู้สึกอันนี้ไป ศึกษากับเขา นี่ถ้าไม่มีบาร์มี สิ่งทีไปศึกษา มันเป็นเรื่องที่เหมือนกับเราภาวนาไป สิ่งทีเราไม่รู้ใจ สิ่งทีเราไม่รู้เวลาเกิดนิมิตต่างๆ เราไปตื่นตื่น เราไปเห็นความรู้สึกของเรา ไปเห็นภาพของเรา ไปเห็นว่าเราจะเป็นสภาวะแบบใด

แม้แต่ภาพเทวิลระลึกอดีตชาติได้ ๔๐ ชาติ ระลึกอนาคตได้ ๔๐ ชาติ เห็นไหม นี่ก็เป็นบุญชนะ ภาพเทวิลนี้เขาเป็นพรหมณ์ เขาระลึกชาติได้ เขาทำสมาบัติได้ เขาไปนอนอยู่บนพรหมได้ ทำไมเขาไม่หลงตัวเขาเองล่ะ เขาไม่หลงตัวเขาเองเพราะสิ่งที่เจ้าชายสิทธัตถะเกิดนี้มัน สะเทือนเลื่อนลั่น เพราะเทวดา ทุกอย่าง เทวดานะ เทวดาหมายถึงจิตวิญญาณที่เขาอรับ รอคาร เกิดของสิ่งที่เป็นโอกาสครั้งหนึ่ง คือพระพุทธเจ้าเกิดหนหนึ่ง สิ่งนี้จะส่งต่อกันไป

ภาพเทวิลนอนอยู่บนพรหมนะ สะเทือนขึ้นไปถึงภาพเทวิล ถึงต้องลงมาดูใจ สะเทือนถึงใจ ว่าสิ่งนี้เกิดแล้ว เห็นไหม มีทั้งร้องไห้ ทั้งดีใจ ทั้งเสียใจ ดีใจเพราะเจ้าชายสิทธัตถะเกิด แต่เสียใจเพราะตัวเองอายุต้องตายก่อน รู้ เพราะรู้อดีตอนาคต สภาวะรู้อย่างนั้นเขายังไม่หลงตัวเขาเลย ภาพเทวิลก็ไม่ได้หลงตัวเองนะ แต่เป็นเพราะเขาไม่มีโอกาสเท่านั้น

เจ้าชายสิทธัตถะก็ไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ อย่างนี้ เขาก็ปฏิญาณตนกันว่าเขเป็นศาสดาๆ นี่ชีวิตความเป็นไปจากภายใน ผู้ที่เป็นสุภาพบุรุษ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์กับตัวเอง เช่น ภาพเทวิลเขาไม่หลงตัวเขาเอง แต่ผู้ที่เขาปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์ต่างๆ ในสมัยพุทธกาล สิ่งนั้นเขาหลงตัวเอง เขาหลง เขาไม่เข้าใจ เห็นไหม นี่ความจำ แล้วคิดความจำว่าเป็นความจริงใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปศึกษากับเขาแล้วไม่ยอมรับสภาวะแบบนั้น คั่นคว่าจากเจ้าลัทธิหนึ่งก็ไปอีกลัทธิหนึ่ง จากที่มีการสั่งสอนกันไว้ในอดีตภพภพโยค ที่ว่ามีการประพฤติปฏิบัติขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปทดลองมากับเขา สิ่งทีประพฤติปฏิบัติถำมันไม่เป็นมัชฌิมาปฏิปทา ถำมันไม่เป็นมรรคญาณ มันจะเป็นสิ่งที่ชำระกิเลสไม่ได้

สิ่งที่ชำระกิเลสได้โดยที่ยังไม่มีผู้คั่นคว่าพบขึ้นมานี้จะเป็นได้บุคคล ๒ จำพวกเท่านั้น คือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น ผู้ที่จะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้านี้ต้องสร้างบุญญานุการมาเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งที่เป็นพระโพธิสัตว์ เห็นไหม การสละต่างๆ สละชีวิต สละแล้วสละเล่าของพระโพธิสัตว์นี้ ถึงจะได้บารมีมาขนาดนั้น

สละ เห็นไหม ความสะสมใจ ความสะสมของพลังงาน ความสะสมบารมีของจิต ความสะสมทีจะรองรับสิ่งที่ละเอียดอ่อน นี่เราแบกของหนัก เราจะต้องใช้กำลังร่างกายที่แข็งแรงถึงจะแบกของหนักได้ เราต้องฝึกฝน เวลาแบกของได้มากได้น้อย เราต้องฝึกฝน จิตก็เหมือนกัน การ

สะสมที่จะรองรับสิ่งที่เป็นบารมีธรรมที่จะรองรับผลของธรรม รองรับผลของสิ่งที่เป็นธรรมในหัวใจที่เป็นธรรมธาตุอันนี้ มันถึงค้นคว้ามา

มีบุคคลอยู่ ๒ จำพวก ถ้าศาสนาไม่มี ที่จะมาตรัสรู้ธรรมได้มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น ฉะนั้น ถึงไปค้นคว้ากับใครก็ไม่มี สิ่งที่ไม่มันค้นคว้า ความจะรู้จริงขึ้นมาได้มันต้องมีคนรู้จริงก่อนแล้วจึงนำมา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอายุ ๘๐ ปี แล้วบอกจะวางธรรมไว้อีก ๕,๐๐๐ ปี

สิ่งที่วางธรรมไว้ ๕,๐๐๐ ปี อยู่ในพระไตรปิฎกนะ ซึ่งว่าโอกาสของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ สาวกสาวกใจ เราเกิดเป็นสาวก เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้รู้จริงก่อน กว่าที่รู้จริงได้ก็ต้องทดลองทดสอบ เพราะผู้ที่มีปัญญาเหมือนพระสารีบุตร มีปัญหานี้ต้องค้นคว้าต้องศึกษาจนถึงเต็มที เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เพราะมีปัญญา ต้องมีค้นคว้า ค้นคว้าจากโลกธาตุนี้จนหมดจนไม่มีสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นไปได้ ถึงต้องย้อนกลับมาระลึกถึงโคนต้นหญ้า นึกถึงตอนท่านเป็นเด็กนะ เวลาพระเจ้าสุทโธทนะพาออกไปแรกนาขวัญ นั่งอยู่โคนต้นหญ้า กำหนดลมหายใจอานาปานสติ มันมีความสุข มีความว่าง มีความสุขมาก เพราะเป็นสัมมาสมาธิ

สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิหนึ่ง สิ่งที่เป็นการสะสมของบุญกุศลการมาหนึ่ง ขนาดเงาของต้นหญ้าไม่คล้อยตามไปกับตะวัน สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่สถิตไว้ในหัวใจ สิ่งที่สถิตในหัวใจถึงย้อนกลับมาตั้งแต่เป็นเด็ก ถึงออกมาฉันอาหารใจ ถึงออกมาฉันข้าวของนางสุชาดา เห็นไหม คราวที่ฉันข้าวของนางสุชาดาเป็นบุญกุศลของเขามาก เพราะตั้งแต่เมื่อนี้แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ใจ จะตรัสรู้

ผู้ที่จะทำสิ่งที่ว่าจะได้ร่วมบุญกุศลกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นสหชาติ คือการสร้างบุญสร้างกุศลมาด้วยกัน แล้วบุญกุศลนี้ ผู้ที่ปรารถนาอย่างนี้ ปรารถนานะ ต้องสร้างบุญกุศล ต้องอธิษฐานจะเป็นแม่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นภรรยาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือเป็นลูก นี่สร้างสมบุญกุศลการมาทั้งนั้น สิ่งที่เราสร้างสมบุญกุศลการมาอย่างนี้ถึงจะเป็นสิ่งที่เราทำ ผู้ที่มีความเป็นสุภาพบุรุษจะมีสิ่งนี้ในหัวใจ แล้วจะต้องค้นคว้าให้มันเป็นสัจจะความจริง รู้จริงจะเป็นอย่างไร

จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าสิ่งนี้ เห็นไหม ฉันท้าวของนางสุชาดา แล้วกำหนดว่าค้นนี้ถ้านั่งแล้วถ้าไม่ตรัสรู้จะไม่ลุก ถึงคราวอุกฤษฎ์ ถึงคราวที่ว่าต้องประหารกิเลส สิ่งที่เป็นกิเลสกำลังขับไล่ ที่เป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งนี้เป็นบุญกุศลส่งเสริมมา มันก็คิดสิ่งนี้เข้ามาเหมือนกัน บาปหรือบุญติดมากับใจดวงนี้ แล้วขับเคลื่อนใจดวงนี้มาถึงในปัจจุบันนี้ แล้วก็ขับเคลื่อนไป

ในการทดสอบ ในศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ มา ทดสอบมาตลอด สิ่งนี้ขับเคลื่อนไปเพื่อจะไม่ต้องมีสิ่งใดมาอ้างว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่เคยได้ค้นคว้ามาจากใคร ค้นคว้าศึกษามากับเขาทั้งหมด แล้วถึงที่สุดแล้วไม่มีใครทำได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงกลับมาหาใจของตัวเอง เห็นไหม ปฐมยาม บุปเพนิวาสนุสติญาณนี้เป็นเครื่องยืนยันว่าการสะสมมาของจิตนี้มาขนาดไหน จตุปปาตญาณ อดีตอนาคตมันมีอยู่แล้วในสากลในวิญญูะนี้โดยธรรมชาติของมัน สิ่งนี้มีอยู่โดยธรรมชาติ ธรรมะมีอยู่โดยธรรมชาติ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้าไปตรัสรู้ธรรมที่ละเอียดอ่อน นี่ศาสนาพุทธสิ่งนี้สำคัญมาก สำคัญเรื่องของภาวะธรรมในหัวใจ

สิ่งที่ย้อนไปอดีตเป็นบุพเพนิวาสนุสติญาณ นั่นก็ไม่ใช่ สิ่งที่ย้อนไปในอนาคต จตุปปาตญาณนี้มันเป็นการเกิดดับ สิ่งที่เกิดดับกับใจนี้ เกิดดับจากบุญญการ เกิดดับจากสิ่งที่พลังงานของใจที่สะสมขึ้นมา สิ่งที่สะสมขึ้นมาเป็นเกิดดับ เห็นไหม เป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา แต่ขณะนั้นธรรมก็ยังไม่เกิด แต่สิ่งนี้มันเป็นที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาแล้ว สิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันใจ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที่ยังไม่เข้าไปถึงในอัสวักขยญาณ ยังไม่เข้าใจสิ่งนี้ ก็ไม่คิด ไม่คิดเพราะไม่หลงไปในสภาวะ นี่ศึกษากับเขามามหาศาลแล้วสิ่งนี้มันถึงกาลถึงเวลาแล้ว เพียงแต่เป็นการมาเสริม เสริมให้หัวใจดวงนี้...ขณะปฐมยาม บุปเพนิวาสนุสติญาณ การระลึกอดีตชาติ การระลึกอดีตอนาคตนี้ไม่ใช่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เป็นการยืนยันว่าสิ่งนี้มีจริง สิ่งที่มีจริงคือการที่จิตสะสมสิ่งนี้มา จิตสะสมบารมีมา บุญกุศลสิ่งนี้มาเป็นพระโพธิสัตว์มา มีจริง แล้วถ้าทำไม่ได้จะไปเกิดอีกก็เป็นของจริง ก็มันเป็นวิญญูะจริงๆ แล้วมันมีผลจริงตามความเป็นจริงของมันคือสิ่งที่มีอยู่ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับขึ้นมา เห็นไหม อัสวักขยญาณ เข้าไปทำลายกิเลสสิ่งนี้ไป ทำลายอัสวักขยญาณพ้นออกไป จิตนี้เสวยวิมุตติสุข

สิ่งที่เสวยวิมุตติสุข องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าของศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นคว้า เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจนรู้จริงในภาคปริยัติ ในภาคปฏิบัติ ในที่อยู่ที่โคนต้นโพธิ์ เกิดการค้นคว้าจากหัวใจนี้ถึงเป็นความสำคัญมากโข พอรู้จริงขึ้นมาแล้วถึงวางธรรมไว้ให้พวกเราก้าวเดิน เห็นใหม่ ก้าวเดินไป

แล้วในการศึกษาในการประพฤติปฏิบัติของเรา ในปัจจุบันนี้บอกที่ต้องรู้ให้กว้าง การรู้ให้กว้าง กว้างก็เพราะว่าต้องศึกษาให้มาก ให้เข้าใจสิ่งต่างๆ ต้องรู้ให้ลึก ลึกเพื่ออะไร? เพื่อจะเข้าใจสิ่งต่างๆ การรู้ให้กว้างนี้ โลกเขารู้ให้กว้าง นี่เขาศึกษากัน การรู้ให้กว้าง สิ่งต่างๆ ในโลกนี้รู้ให้กว้าง นี่เป็นเรื่องของโลกนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้จริง รู้จากการประพฤติปฏิบัติ แต่การศึกษานี้เพราะเราเกิดมานี้ เราเกิดมาเรามีอำนาจวาสนา เราถึงเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ ๒,๕๔๐ กว่าปีมานี้ ในเมื่อ ๒,๕๔๐ กว่าปีมานี้ มันช่วง ๒,๐๐๐ กว่าปีมา สิ่งต่างๆ การประพฤติปฏิบัติส่งช่วงกันมา เพราะชีวิตคนนี่หนึ่งร้อยปี การเกิดตายๆ เป็นชั้นๆ ตอนๆ มา ขณะคราวรุ่งเรืองก็มี ถึงคราวเสื่อมสภาวะไปอย่างนี้ก็มี

แต่ในเมื่อศาสนามีอยู่ เพราะธรรมวินัย คือทฤษฎีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่ในกลาง ๕,๐๐๐ ปีนี้ ผู้ที่เกิดใน ๕,๐๐๐ ปีนี้ สาวก สาวกะ ถ้าค้นคว้าจริงในภาคปฏิบัติมันจะเห็นจริง แต่ในภาคปฏิบัติ ปฏิบัติขนาดไหน ขนาดที่ว่าเจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาก็รู้ เขาก็เห็นของเขา รู้เห็นของเขาโดยที่เขาไม่มีอำนาจวาสนาของเขา เขาก็ปัญญาตนเองว่าเขาเป็นศาสดา ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา เราไม่มีอำนาจวาสนา การประพฤติปฏิบัตินี้ก็เป็นการสร้างสมบุญญาธิการ ผู้ที่ปฏิบัติบูชาสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรมมันถึงจะเป็นสัจจะความจริง แต่เราประพฤติปฏิบัติ แต่ในเมื่อเราไม่มีอำนาจวาสนา มันก็เป็นการประพฤติปฏิบัติเพื่อสะสมบุญญาธิการ สะสมบารมี แต่มันไม่ได้ชำระกิเลสใจ

สิ่งนี้มันถึงว่าเวลามันเจริญรุ่งเรือง สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติกัน ครูบาอาจารย์มี สิ่งที่มีผู้ขึ้นนำมันจะประพฤติปฏิบัติไปได้ สิ่งที่ไม่ได้มีผู้นำเราก็มาค้นคว้ากันๆ จนโลกปัจจุบันนี้เจริญมาก การเจริญเห็นใหม่ ต้องศึกษาเล่าเรียน ต้องศึกษาให้มาก ต้องรู้ให้กว้าง

การศึกษาเป็นการรู้จำนะ รู้จำเพราะเราศึกษาวิชาการของผู้อื่น สิ่งทีผู้อื่น เห็นใหม่ ในสมัยโบราณ สมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนาคติมาลไปเรียนในคักสิลา เขามีการศึกษามากนะ แล้ววิชาการของเขา เขาจะเป็นวิชาการ เขาสอนใครก็ได้ เห็นใหม่ นี่รู้จำ สอนอนาคติมาลจนเรียนได้ทั้งหมด เพื่อนของอนาคติมาลเรียนวิชาการต่างๆ แล้วแต่ใครจะศึกษาสิ่งใด แต่ในเมื่อมีการศึกษา มีการเล่าเรียน ปัญญามันจะรู้มาก สิ่งทีรู้มาก แล้วความรู้ เห็นใหม่ เพราะความรู้จำมันไม่ได้มา กิเลส ความรู้จำแล้วเกิดการขัดแย้งกันว่าอนาคติมาลเรียนหนังสือได้เก่ง การประพฤติปฏิบัติ ครอบาอาจารย์รักใคร่ มีการเอาอกเอาใจกัน

นี่มีการขัดแย้งกัน ถึงได้มีการวางกลอุบายวิธีการ จนอาจารย์นั้นะ เป็นอาจารย์ เป็นผู้ทีรู้กว้าง เพราะรู้วิชาการ สอนเขาได้ทุกวิชาการเลย จนมีลูกศิษย์ลูกหาเข้ามาศึกษากับทิสปาโมกข์ เขาเป็นอาจารย์สอน นี่รู้กว้าง รู้กว้างสอนอย่างไรก็ได้ รู้กว้างไง สิ่งทีรู้กว้างสอนไป แล้วตัวเองละ ตัวเองมีทิฏฐิมานะ ตัวเองเห็นว่าลูกศิษย์มันคิดจะมีปัญหากับตัวเอง นี่ถึงกับวางแผนนะ จะให้วิชาการ จะให้ห้องคูลิมาลมีวิชาสิ่งทีเลิศกว่าคนอื่น แต่ต้องแลกด้วยนิ้วมือของมนุษย์ ห้องคูลิมาลไปฆ่าเขา

การรู้กว้างโดยกิเลสค้นหา กับความรู้จริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระกิเลส แล้วความคิดทีจะเอาเป็นสิ่งที่มันเป็นทุจริต มันเป็นไปไม่ได้ แต่การรู้กว้างแบบโลกียะ เห็นใหม่ นี่หลอกได้แม้แต่ลูกศิษย์ของตัวนะว่าให้ไปตัดนิ้วมือมา ๑,๐๐๐ นิ้วแล้วเราจะให้วิชาการ แต่ความปรารถนาทีปรารถนาจะยืมมือคนอื่นฆ่าลูกศิษย์ไป จะยืมมือคนอื่นฆ่าอนาคติมาล

แต่เพราะอนาคติมาล นี่สาวกสาวกจะสร้างบุญกุศลมาเหมือนกัน แล้วไปเข้าญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธกิจ ๕ ญาณขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนรุ่งอรุณ จะออกบิณฑบาต จะโปรดสัตว์ สิ่งทีโปรดสัตว์ สัตว์ตัวไหนเข้ามาในข่ายของญาณ ถ้าเข้ามาข่ายของญาณ สัตว์ตัวนั้นจะมีโอกาส ต้องมีโอกาแล้วเขาจะมีอันตรายไป

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ไปเอาอนาคติมาลวันนั้น เพราะเหตุผลในครั้งพระเจ้าปเสนทิโกศลจะเอากองทัพไปกำจัดคูลิมาล เพราะเป็นมหาโจร เพราะตัดนิ้วมือมา ๘๘๘ นิ้ว แล้ว แต่ด้วยเพราะแม่ทีรักลูก อยากจะไปบอกลูก จะไปป้องกันลูกไป แต่ความคิดของอนาคติมาล ไครมาก็แล้วแต่วันนี้ต้องเอาให้ครบพัน เพราะสิ่งทีเขาพยายามจะให้ได้ครบพัน เขาต้องมีความทุกข์มาก เพราะแขนนิ้วมือทีเน่าๆ ไว้กับคอ

คนซื่อสัตย์ คนที่ว่าขนาดอาจารย์หลอกก็ไม่ว่าหลอก นี่ซื่อสัตย์กับตัวเองแต่โดนคนอื่นหลอกไป วันนี้ถ้าแม่มาจะฆ่าแม่ แล้วไปเข้าขायัง เข้าญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ไปเอาองคุลิมาล วันนี้จะฆ่าแม่ ถ้าเป็นการฆ่าแม่นะ อนันตริยกรรม สิ่งที่อนันตริยกรรม เห็นไหม กรรมขนาดที่ว่ายังไม่ได้มรรคได้ผล สิ่งที่ทำอนันตริยกรรมเขาจะไม่มีโอกาส แล้วเขาจะต้องตกนรกหมกไหม้ นี่พุททกิจ ๕ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ามาขायของญาณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบิณฑบาต ถึงต้องออกไปโปรดองคุลิมาล

ผู้รู้จริงนี่ใจเป็นธรรม ใจพยายามช่วยเหลือทุกๆ สัตว์ที่มีชีวิตในโลกนี้ ให้ทุกๆ สัตว์ สัตว์ทุกตัวได้สมดุลกับความเป็นไปโอกาสของเขา แต่ขนาดว่าบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเอาได้มากได้น้อยขนาดไหนก็พยายามเอา เห็นไหม ผู้ที่เป็นธรรมใจ

ไปบิณฑบาต ลอยไปข้างหน้า

องคุลิมาลวิ่งมาก “สมณะหยุดก่อน สมณะหยุดก่อน”

“เราหยุดแล้ว เธอต่างหากไม่หยุด”

ทั้งๆ ที่ลอยอยู่นะ สิ่งนี้เป็นอุบายใจ สิ่งที่เป็นอุบาย เห็นไหม โลกเขาคิดว่านี่พูดปด สิ่งที่พูดปด แต่นี้เป็นอุบาย อุบายเพื่อต้องการเอาความรู้จากภายใน ต้องการเอาความรู้จริง ไม่ต้องเอาความรู้จำ ความรู้จำมันเป็นเรื่องของภายนอก มันเป็นเรื่องของขั้น เป็นเรื่องของสัญญา เป็นเรื่องของความจำ แต่ความรู้จริงคือมันสะท้อนหัวใจใจ

“เราหยุดแล้วเธอต่างหากไม่หยุด”

ไม่หยุดเพราะเหตุใด ไม่หยุดการทำความชั่ว ไม่หยุดในการที่ว่าจะตัดนิ้วมือคนอื่นไป องคุลิมาลถึงกับขอบวชนะ แล้วองคุลิมาลสามารถชำระกิเลสได้ องคุลิมาลเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่งนะ

ความรู้กว้างของโลกมันให้ผลเป็นโทษกับองคุลิมาล แต่ความรู้จริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถเอาองคุลิมาลที่เป็นมหาโจรนี้ออกมาเป็นพระอรหันต์ได้ เห็นไหม นี่ความรู้กว้างของโลกเขา ความรู้จำ สิ่งนั้นให้โทษ ความรู้จริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอามหาโจรกลับมาเป็นพระอรหันต์ นี่เพราะว่ารู้กว้าง

แล้วรู้ลึกล่ะ? รู้ลึก เห็นไหม ต้องรู้ให้ลึก ต้องรู้สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้ต้องสาวไปหาเหตุให้ได้ ต้องรู้ให้ลึก นี่โลกียะนะ คิดแบบโลก คิดแบบความรู้จำ รู้ให้กว้าง รู้ให้ลึก...รู้ให้กว้าง รู้ให้ลึกนี้เป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลกจะไม่มีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับหัวใจ เพียงแต่เป็นวิชาชีพที่หาอาชีพให้กับการดำรงชีวิตที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี่ละ

การรู้ลึก เห็นไหม หมอชีวกรเป็นหมอนะ ก็ไปศึกษา นี่รู้ลึก รู้ลึกเพราะหมอชีวกรเป็นผู้ที่ผ่าสมองได้ ผ่าสมองได้เมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้วนะ เป็นผู้รู้ลึกโรคต่างๆ ที่ว่าสมัยกษัตริย์ต้องขอหมอชีวกรรักษาโรคต่างๆ ที่เขาว่ารักษากันไม่ได้ หมอชีวกรไปรักษาใครก็หายๆ เห็นไหม เป็นผู้รู้ลึกเพราะมองก็รู้เข้าใจว่านี่คือโรคอะไร แล้วจะทำภาวะแบบใด นี่รู้ลึก แต่รู้ลึกขนาดนี้ ขนาดที่ไปทำบุญกุศลกับใคร ไปรักษาหมอที่ไหนมา ไปรักษากษัตริย์องค์ไหนก็แล้วแต่ เขาให้เป็นคำตอบแทนมา

ไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เป็นผู้ยกสวนมะม่วงเป็นวัดให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม รู้ลึกขนาดไหนก็อยากพ้นทุกข์ใจ ยิ่งรู้ลึกยิ่งเป็นคนดี ยิ่งใฝ่ดี ยิ่งใฝ่คุณธรรม ยิ่งใฝ่ความเป็นไป

รู้ลึกขนาดไหนมันเป็นรู้ลึกของโลก ใฝ่หาสิ่งที่จะเป็นไปกับหัวใจ เห็นไหม นี่ความรู้ลึกสิ่ง ที่ความรู้ลึกนี้อ่อนวอนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ถวายผ้า ถวายสิ่งต่างๆ เป็นคหบดี จีวร ได้รับผ้าที่ไปรักษาคณเฑาะว์มา ขอถวายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอทุกอย่างเพราะรู้ลึก รู้ลึกว่าอยากได้สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์กับชีวิต แต่คุณประโยชน์กับชีวิตที่เขาได้อยู่ เขาหาเลี้ยงชีพอยู่ นี่มันเป็นเรื่องของโลกียะ เพราะเขาแก้กิเลสไม่ได้ เขาพยายามจะต้องสั่งสมบุญญานการไปเพื่อจะไปชำระกิเลสนะ

รู้ลึกก็เอาตัวเองไม่รอด รู้กว้างก็เอาตัวเองไม่รอด เพราะเป็นความรู้จำ

แต่ถ้าเป็นความจริง เห็นไหม คูสิ คุณางวิสาขา นางวิสาขาเป็นพระโสดาบันตั้งแต่อายุ ๗ ขวบนะ เพราะสร้างบุญญานการมา นางวิสาขานี้เป็นพระโสดาบัน แต่ขณะที่ว่าเป็นความจริง สิ่งที่เป็นความจริง พระโสดาบันนี้รู้จริงนะ รู้จริง เพราะพระโสดาบันต้องเห็นขั้นตามความเป็นจริงใจ สิ่งที่เห็นขั้นตามความเป็นจริง การวิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรม

สิ่งที่ไปพิจารณากาย จะพิจารณากายก็ได้ พิจารณาเวทนาก็ได้ พิจารณาจิตก็ได้ พิจารณาธรรมก็ได้ สิ่งใดก็ได้แต่ ถ้ามีความเป็นจริงนะ สิ่งที่มาตามความเป็นจริงมันจะเห็น เห็นใหม่ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สัตถพตปราคาส

สักกายทิฐิ ทิฐิความเห็นผิดในกาย สักกายทิฐิ ๒๐ เห็นใหม่ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้นเป็นตามความจริงของมัน ถ้าเป็นพระโสดาบันตามความเป็นจริงแบบนางวิสาขาจะเห็นชั้น ๕ ตามความเป็นจริง เพราะชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ สิ่งนี้มันเป็นความจริงของมัน

ถ้าเราวิปัสสนากาย เราทำความสงบของใจให้ได้ เพราะเราพื้นฐานเป็นสาวกสาวกะ สิ่งที่สาวกสาวกะทำความเห็นตามความเป็นจริง สิ่งที่มาตามความเป็นจริงพิจารณาเข้าไปแล้วมันปล่อยวางขนาดไหน ถ้ามันปล่อยวางไม่จริงมันจะไม่เป็นความเป็นจริง สิ่งที่ไม่เป็นความเป็นจริงถึงเห็นว่าเพราะชั้นไม่ขาดตามความเป็นจริงแบบนางวิสาขา

นางวิสาขานี้เป็นผู้รู้จริง สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้มันเป็นความจริงของมัน แต่ขณะเป็นความจริงของมัน นางวิสาขาก็ไปมีครอบครัว มีลูกอีก ๒๑ คน แล้วไปอยู่ในครอบครัวที่เป็นมิจฉาทิฐิ สิ่งที่เป็นมิจฉาทิฐิเพราะพ่อสามีเป็นพราหมณ์ ไม่มีโอกาสทำบุญ เห็นใหม่ ผู้ที่เข้ากระแสนะ จิตเข้ากระแสแล้ว สิ่งเข้ากระแส ขณะไปอยู่ในมิจฉาทิฐิ เขาก็ต้องการทำบุญของเขา สิ่งที่เขาอยากทำบุญของเขา เขาต้องปรารถนาไปข้างหน้า ปรารถนาบุญกุศลของเขา เพราะนี่เป็นพระโสดาบันโดยสัญจะความเป็นจริง เห็นชั้นตามความเป็นจริง มันไม่เลื่อมใส มันไม่เลื่อมเพราะชั้นไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น สิ่งนี้มันเกิดดับโดยธรรมชาติของมัน จะไม่ไปยึดมันถือมันกับมันหรือ

แต่ถ้าเป็นผู้รู้จำนะ ว่าชั้นเลื่อม เลื่อมอย่างไร เลื่อมเพราะชั้นเป็นเรา เราเป็นชั้น ๕ การศึกษาการเล่าเรียน การจดจำมากแล้วมันจะลืมหืม ท่องจำแล้วท่องจำอีก พยายามตั้งใจเพื่อให้รับรู้เช่นนั้นนะ เพราะอะไร เพราะมันมีอุปาทานใจ เพราะกลัวเลื่อม เพราะกลัวจำไม่ได้ เพราะกลัวไปทุกอย่าง มันเลยเลื่อม เพราะอะไร

เพราะมันไม่ใช่ว่า ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ นี่...เพราะชั้น ๕ เป็นเรา ถ้าชั้น ๕ ไม่เป็นเรา พอวิปัสสนาไป ชั้นส่วนชั้น จิตส่วนจิต ทุกข์ส่วนทุกข์ แยกกันตามความเป็นจริง สิ่งที่มาตามความเป็นจริง มันจะเป็นจริงของมันไง จริงของมันโดยไม่มีอุปาทานไปยึด ถ้าไม่มีอุปาทานไปยึดจะไปทุกข์อะไรกับมัน

มันจะเสื่อมไปไหนในเมื่อมันก็เป็นธรรมชาติของมัน ธรรมชาติเกิดดับของความรู้สึก
 ธรรมชาติเกิดดับของความคิด มันก็มีเกิดดับธรรมชาติของมัน ถ้าไม่มีอุปาทานไปยึดมันจะไม่
 เสื่อม ชันช์ ๕ ไม่เสื่อมหรือก ชันช์ ๕ เป็นธรรมชาติของมัน เพราะชันช์ ๕ ไม่ใช่ธรรม ชันช์ ๕
 ไม่ใช่การแกกเกิลส วิปัสสนาญาณต่างหากไปแกกเกิลส

สิ่งที่แกกเกิลส แล้วชันช์มันเป็นชันช์ จิตมันเป็นจิต ทุกข์มันเป็นทุกข์ มันแยกออกจากกัน
 โดยธรรมชาติของมัน มันจะเสื่อมไปไหน นางวิสาขาไม่มีวันเสื่อม ขนาคว่าไม่มีวันเสื่อมนะ แล้ว
 ไปมีครอบครัวด้วย นี่พระโศดบัน คุณธรรมของพระโศดบันไง ยังมีครอบครัวเพราะตัดกาม
 รากะไม่ได้ สิ่งที่ตัดกามรากะไม่ได้แล้วไม่ไปยึดมันกับมัน ถ้ายังไปยึดมันกับมัน เห็นว่าชันช์กับ
 เราเป็นอันเดียวกัน มันเสื่อมแน่นอนเพราะเราไปยึดมัน เราไปห่วงไปหวงกับมัน เราเห็นว่ามันจะ
 เสื่อมไปจากเรา

มันไปยึดมันต่างหากมันถึงเสื่อม ถ้ามันเป็นความจริงอยู่กับมัน มันไม่เสื่อม มันจะเสื่อมไป
 ได้อย่างไร มันเสื่อมไปไม่ได้หรือ เพราะมันเป็นต่างอันต่างจริงใจ ชันช์คือชันช์ จิตคือจิต ทุกข์
 คือทุกข์ มันแยกออกจากกันโดยตามความเป็นจริงของมัน มันจะเสื่อมไปไหน

เห็นไหม ขณะที่เป็นอย่างคุณธรรมขนาดนั้นนะ นางวิสาขาเป็นพระโศดบันโดยตามความเป็น
 จริงนะ นางวิสาขามีครอบครัว นางวิสาขามีลูก ๒๑ คน แล้วก็มียศแล้วนางวิสาขานี้ไม่แก่ ไม่
 แก่เพราะสร้างบุญญานุการมาสถาวะแบบนั้น เห็นไหม เวลาที่มีหลานมาก เวลาหลานตาย นาง
 วิสาขาเสียใจมากนะ พระโศดบันเสียใจ พระโศดบันร้องไห้นะ ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
 พุทธเจ้า

ประเพณีของโบราณเขา เวลาลูกหลานตาย การเสียใจเขาต้องทำผมให้เปียกด้วยใจ ไปเฝ้า
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “นางวิสาขาเธอเป็นอะไร ร้องไห้ทำไม”

“ร้องไห้เพราะว่าหลานตาย เสียใจมาก”

พระโศดบันเสียใจนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามนางวิสาขา “โลกนี้มีคนเกิดคนตายประจำไหม”

“มีคนเกิดคนตายทุกวัน”

“แล้วถ้าโลกนี้คนที่เกิดที่ตายเขาเป็นหลานเธอ เธอจะไม่ต้องร้องไห้ทุกวันหรือ”

พระโศดบัน ขณะท้องคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัดคัทเอาท์ เห็นไหม คัทเอาท์นี้ไฟมันต่อกันไม่ได้ ชั้นธัมมามาตามความเป็นจริงมันจะเป็นอย่างนี้ เพราะพระโศดบันนี้มีสติ มีสตินะ แล้วถ้าพระสัทธาคามิ อนาคตมีขึ้นไป จะมีมหาสติ แล้วจะมีสติอัตโนมัติขึ้นไปข้างหน้านะ

ถ้าเป็นพระโศดบัน เวลาท้องคัมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดือนนางวิสาขาเพียงครั้งเดียว นางวิสาขาเข้าใจเลย กลับมาสดชื่นเหมือนเดิม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัดคัทเอาท์ระหว่างชั้นธัมมากับจิตออกจากกัน

ขณะที่ชั้นธัมมออกจากจิต ชั้นธัมมไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้นธัมม ความรู้สึก ความเศร้าใจเสียใจคิดถึงหลานจะไม่มีเลย เห็นไหม ผู้ที่ละชั้นธัมม ๕ ได้ตามความเป็นจริง มันจะไม่เห็นความเสื่อมของมัน แล้วมันจะเข้าใจตามความเป็นจริง เพราะมันมีคุณธรรมไง พระโศดบันมีคุณธรรม พระโศดบันไม่ลุ่มลุ่มในศีล สัตว์พตปราคาส พระโศดบันไม่ถือมกคลตั้นข้าว พระโศดบันเห็นชั้นธัมมามาตามความเป็นจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดือนทีเดียวนะ พระโศดบันได้สติทุกอย่างพร้อมหมดเลย นี่ในสมัยพุทธกาลนะ นี่รู้จริง

แล้วผู้รู้จำละ นี่ฉัพพัคคีย์เป็นภิกษุ ฉัพพัคคีย์กล่าวคู่พระทัฬหะมัลลบุตร พระทัฬหะมัลลบุตรเป็นพระอรหันต์ สิ่งที่เป็นพระอรหันต์เพราะท่านสร้างสมบุญญานุการมาก แล้วท่านมาประพฤติปฏิบัติ ท่านเป็นพระอรหันต์ ประพฤติปฏิบัติเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่อายุ ๗ ขวบหรืออย่างไรจำไม่ได้ นี่เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา แล้วขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่แจกทาน เป็นผู้แจกอาหาร เป็นผู้ให้อาหารให้กับพระภิกษุ แล้วฉัพพัคคีย์ได้ใจ เวลาไปบิณฑบาตมา เป็นภิกษุ ฉัพพัคคีย์เป็นผู้เก็บ ไม่อยู่ในศีลในธรรม ชาวบ้านเขาเบื่อหน่ายมาก แล้วจะไปฉันทที่ไหนก็จะได้ไม่สมหวัง

แล้วมีอยู่ตระกูลหนึ่งเขานิมนต์ฉันทุกวัน แล้วพระทัฬหะมัลลบุตรนี้นิมนต์ให้พระฉัพพัคคีย์ไปฉันท ถึงจัดเวรให้พระฉัพพัคคีย์ไปฉันท พอพระฉัพพัคคีย์ไปฉันท ว่าบ้านนี้เราจะได้ไปฉันท บ้านนี้เป็นบ้านเศรษฐี เราบิณฑบาตมา เราบวชเรามีแต่ความทุกข์ เราฉันทอาหารนี้ไม่เคยถูกปากเลย พรุ่งนี้เราจะได้ไปฉันทอาหารที่บ้านที่เขาเป็นเศรษฐี เราจะได้ฉันทอาหารที่ถูกปาก อาหารที่ว่าเป็นประณีตในสมัยพุทธกาลนั้น

พอเจ้าของบ้านเขากล่าวพระทัฬหะมัลลบุตรว่า “พรุ่งนี้ใครจะมาฉันทที่บ้านฉัน”

เพราะพระทัฬหฬลบุตรเป็นผู้จัดคิวใจ บอกว่าพรุ่งนี้จะได้ฉัพพัคคีย์ เพราะเวียนมาให้พระฉัพพัคคีย์ไปฉันทบ้านนั้น เขาจะ เขาเห็นว่าฉัพพัคคีย์เป็นภิกษุที่น่าเบื่อหน่ายที่สังคมสมัยนั้น เขาไม่ยอมรับใจ ฉะนั้น ถ้าพระฉัพพัคคีย์มาฉันท เราไม่ศรัทธา ถึงไปเอาอาหารปกติในสังคมสมัยนั้น ข้าวกับผักคอง พอพระฉัพพัคคีย์ไปถึงบ้าน เขาก็ถวายข้าวกับผักคอง “อ้าว! ฉันทเป็นพระฉัพพัคคีย์ ฉันทมาถึงบ้านแล้ว เอาสิ่งที่มาถวายฉันทสิ” เขาก็เอาข้าวกับผักคองไปถวาย

“ก็จะเอาสิ่งนี้”

“ก็นี้ใจ”

นี่ฉันทเป็นความเห็นของคหบดีนั้น ฉันทไม่ใช่เป็นความเห็นของพระทัฬหฬลบุตร แต่ฉัพพัคคีย์เข้าใจว่าพระทัฬหฬลบุตรเป็นคนจัด เป็นคนบอกเขา แล้วเขาจะได้ฉันทอาหารโดยถูกปากก็ไม่ได้ใจ ผูกใจเจ็บพระทัฬหฬลบุตรนะ หาเรื่อง พยายามหาเรื่องกล่าวคู่กล่าวปรับโทษอาบัติพระทัฬหฬลบุตร กล่าวคู่โทษพระทัฬหฬลบุตร แล้วก็กระจายข่าวออกไป จนข่าวนี้เข้าไปถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรียกพระทัฬหฬลบุตร เรียกพระฉัพพัคคีย์มาด้วยฉันท แล้วถามพระทัฬหฬลบุตรว่า “เธอทำอย่างนั้นกับเขาว่าหรือเปล่า”

พระทัฬหฬลบุตรบอกว่า “แม้แต่ความคิดในหัวใจยังไม่มีเลย แล้วจะไปทำสิ่งที่เขากล่าวคู่อย่างนั้นได้อย่างไร”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ด้วยญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่แล้วว่าพระทัฬหฬลบุตรนี้เป็นพระอรหันต์ เพราะพระทัฬหฬลบุตรนี้เป็นคนไปขอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเสร็จกิจแล้ว แต่อยากทำบุญกุศลให้กับหมู่คณะใจ ถึงปวารณาตัวว่าพยายามจะทำสิ่งนี้ เพราะพระอรหันต์ใจเป็นธรรม สิ่งที่ทำไปนี้เป็นธรรมทั้งหมดเลย แต่เป็นความเห็นของคหบดีนั้นต่างหาก เพราะพระฉัพพัคคีย์เขาไม่อยู่ในร่องในรอย ก็ไม่ศรัทธาใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ด้วยญาณ แต่ต้องการให้สิ่งนี้เป็นธรรมวินัยใจ ถึงถามแล้วว่าแม้แต่ความคิดก็ไม่มี ถามไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไล่เบียดไป พระฉัพพัคคีย์ยอมรับเพราะเป็นการสร้างเรื่องขึ้นมาเอง ฉัพพัคคีย์เป็นคนสร้างเรื่องขึ้นมาเอง องค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้ปรับอาบัติ ปรับอาบัตินะ “การกล่าวตู่ภิกษุโดยที่ไม่มีมูล ถ้าสงฆ์สวดแล้วไม่ยอม ให้เป็นอาบัติสังฆาทิเสส”

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือน ปรับอาบัติ แล้วฉัพพัคคีย์ก็ยังสร้างเรื่องต่อไป ยังสร้างปัญหาต่อไป นี่ไปสร้างโดยเล่ห์เหลี่ยม เห็นสัตว์เขาสืบพันธุ์กันก็อ้างชื่อว่าเป็นพระทัฬหฬลบุตร แล้วก็ปล่อยข่าวว่า “พระทัฬหฬลบุตร คราวก่อนเราเห็น แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตำเถียง คราวนี้เห็นแล้วพระทัฬหฬลบุตรนี้เสพงามกัน เห็นซึ่งๆ หน้า” ข่าวนี้ปล่อยออกไป จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เรียกทั้งจำเลย เรียกทั้งโจทก์ เข้ามาสอบสวน

เห็นไหม เป็นการอ้างเล่ห์ เป็นการเอาชื่อของพระทัฬหฬลบุตรไปไว้กับกวาง แล้วพอกวางสืบพันธุ์กันก็ว่าเห็น เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรับอาบัติอีก พระทัฬหฬลบุตรก็พูดเหมือนเดิม “แม้แต่ความคิดที่คิดทำไฟดำ คิดทำความชั่วยังไม่มีในหัวใจเลย แล้วจะเกิดการกระทำออกมาเป็นวจีกรรม มโนกรรมอย่างนั้นได้อย่างไร” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็รู้ด้วยญาณ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่เกิดแล้วต้องให้ภาพออกมาโดยชัดเจนใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรับอาบัติฉัพพัคคีย์อีก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนนางวิสาขาที่เป็นพระโสดาบัน เวลาหลานของนางวิสาขาคาย พระโสดาบันมีโอกาสเสียใจ แล้วพ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...“วิสาขา ถ้าโลกนี้มีแต่ลูกของเธอ เธอจะไม่ร้องไห้ทุกวันหรือ” คัทเอาที่ตัดฉับ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนฉัพพัคคีย์ เดือนแล้วเดือนอีก เดือนแล้วเดือนอีก ฉัพพัคคีย์ก็ทำความชั่วแล้วทำความชั่วอีก ทำความชั่วแล้วทำความชั่วอีก เห็นไหม ความรู้เป็นความจำกับความจริงต่างกัน

ถ้าเป็นความจริงจะเป็นแบบนางวิสาขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนทีเดียว ตัดคัทเอาที่เลย กลับมาสำนักผิดเพราะมันยังมีมารอยู่ในหัวใจ มีมารในหัวใจเพราะยังต้องเกิดต้องตายอีก ๗ ชาติ แต่ฉัพพัคคีย์นี้เป็นความรู้จำ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนแล้วเดือนอีก เดือนแล้วเดือนอีก ก็ยังกล่าวตู่ ยังทำความผิด ทำความผิดพลาดตลอดไป

แต่พระทัฬหฬลบุตรบอกว่า “แม้แต่ความคิดก็ยังไม่มียเลย”

ความคิดนะ เวลาว่าฉันเชื่อมมันเชื่อมมาจากข้างนอก ความคิด ถ้าเกิดจะเข้าไปเห็น ความคิด ต้องยกขึ้นวิปัสสนา สิ่งที่ต้องยกขึ้นวิปัสสนา เห็นไหม เวลาพระโศดบัน คุณธรรมของ พระโศดบัน เห็นไหม ฉัน ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ฉัน ๕ ฉัน ๕ ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์ไม่ใช่ฉัน ๕ สักกายทิฐิ ๒๐ ขาดออกไปโดยสัจจะความเป็นจริงของมัน ต่างอันต่างจริง ในเมื่อต่างอันต่างจริง มันก็อยู่ในสถานะของมัน

เวลาเราแก่เราเฒ่า เราก็ก่แก่ คนแก่ ปุณฺณกีก่แก่ ผู้ที่เป็นพระโศดบัน เป็นพระอรหันต์ก็ก่ เหมือนกัน สิ่งทีคนเฒ่าคนแก่ แก่นั่นมันเป็นเรื่องของชีวิต มันเป็นเรื่องสัจจะความจริง เห็นไหม คนเราเกิดมาต้องตายทั้งหมด แต่ถ้าพูดถึงฉันมันเชื่อม ฉันมันเป็นสถานะเชื่อมแล้วมันกระเทือน กับหัวใจนี้ คนแก่เขาก็ลืม ฉันเขาก็เชื่อมเหมือนกัน แล้วเขาแก็กิเลสได้ไหมล่ะ? เขาแก็กิเลส ไม่ได้หรอก เพราะอะไร

เพราะการแก็กิเลสมันจะต้องเห็นสัจจะความจริง ฉันต้องขาดตามความเป็นจริงโดย สมุจเฉตปหาน การที่สมุจเฉตปหานให้ฉันขาดออกไปจากจิตนี้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปมันจะเกิด จากการกระทำ เกิดจากมรรคญาณ เกิดจากในศาสนาพุทธ เกิดจากธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดจากอริยสัจ เกิดจากมรรคญาณที่ตามความเป็นจริง ไม่ใช่เกิดจากความจำ

ถ้าเกิดจากความจำ ต้องให้รู้กว้าง ต้องให้รู้ลึกเป็นโลกียธรรม มันก็เหมือนอาจารย์ของพระ องค์คุณิมล รู้กว้างขนาดไหน รู้ลึกแบบหมอฉิว เห็นไหม ความรู้อย่างนั้น ความเป็นไปอย่างนั้น กิเลสท่วมหัว ความทุกข์ท่วมหัวใจ สิ่งทีท่วมหัวใจเพราะอะไร เพราะยังคิดเบียดเบียนเขา ยังคิด ทำลายลูกศิษย์ ยังคิดทำลายทุกคน เห็นไหม นี่ความรู้กว้าง ความรู้ลึกโดยโลกียปัญญาจะเป็น สถานะแบบนั้น

ความรู้จริง สิ่งทีความรู้จริง เห็นฉันขาดตามความเป็นจริงอย่างนี้ต่างหากละมันถึงเป็น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วยกขึ้นวิปัสสนาต่อไป นี่ฉันอย่างกลาง ฉันอย่าง กลางวิปัสสนา สิ่งทีวิปัสสนา ถ้าจิตมันคด จิตมันมีความคดโกง คดโกงมาตั้งแต่เริ่มต้น คดโกงมา ตั้งแต่ความรู้จำว่าสิ่งนี้เป็นความรู้จริง เหมือนพระฉัพพัคคีย์กล่าวโทษเขา คู่เขา ทำลายเขามา ทั้งนั้นเลย สิ่งทีกล่าวคู่เขา ทำลายเขามา นี่เป็นความคด กิเลสมันคดในหัวใจ คดในหัวใจมันก็ ทำลายคนอื่น สิ่งทีทำลายคนอื่นเพื่อจะเอาตัวเองมีอำนาจบาตรใหญ่ สิ่งทีอำนาจบาตรใหญ่มัน เป็นไปไม่ได้ เพราะนี่เป็นอกุศล สิ่งทีเป็นอกุศลเป็นศีลใหม่ เป็นสมาธิใหม่ เป็นความจริงไหม? มันไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงต้องมีสติ ถ้ามีสติ จิตต้องปกติ สิ่งปกติต้องมีสติต้องมีความเป็นไป มันจะย้อนกลับเข้ามา ถ้าจิตไม่ค่อมมันจะยกขึ้นไป ตั้งแต่ขั้นอย่างหยาบ ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างละเอียด สิ่งขั้นมันขาดออกไปจากใจ มันอยู่ก๊อๆ เจินๆ ของมันโดยธรรมชาติของมัน ถ้าเราไม่ไปยึดติดมัน เราไม่ไปยึดมันถือมัน ไม่ไปอุปาทานว่าเป็นของเรา สิ่งที่เป็นของเรามันก็เป็นธรรมชาติของมัน มันเป็นสมมุติอันหนึ่ง เป็นเครื่องมือที่จะให้จิตนี้ใช้เป็นทางผ่านอันหนึ่ง

สิ่งที่ใช้เป็นทางผ่าน เห็นไหม คนที่เป็นปุณฺณ คนที่เขาเป็นคฤหัสถ์เขาก็มีขั้น เขาก็มีความรู้สึกเหมือนกัน สิ่งที่มีเขาเป็นคฤหัสถ์ เขาก็มีธาตุเหมือนกัน สิ่งนี้มันเจริญแล้วมันเสื่อม มันประโยชน์กับหัวใจ เขาก็เจริญ เขาก็เสื่อมเหมือนกัน เขาก็จำได้เหมือนกัน เขาก็ทำลายเหมือนกัน เขาก็ลืมเหมือนกัน เขาก็ต้องตายเหมือนกัน ขั้น ๕ มันก็ต้องพลัดพรากจากจิตของเขาเหมือนกัน

สิ่งที่เหมือนกัน แต่เขาพลัดพรากอย่างนั้นเขาพลัดพรากโดยอุปาทานไป เขายึดมันนะ เกิดมาแล้วก็ต้องตาย สมบัติหามาแล้วจะฝากไว้ให้ใคร แล้วลูกละ แล้วสมบัติของเราละ แล้วเกิดแล้วจะไปไหน เขาตายพร้อมกับความยึดมันนะ ขั้นนั้นะ ขั้นของเขา ความยึดมันของเขา บุญกุศล บาปอกุศลของเขาตายไปกับใจของเขา

แต่ถ้าพระโศคาบันนี้มีสติพร้อม สิ่งที่มีสติพร้อม ถ้าจะตาย สิ่งที่จะตายก็พร้อมกัน พร้อมเพราะความเข้าใจสังขารความเป็นจริง สิ่งที่มีความจริงเกิดแล้วก็ต้องตาย ในเมื่อเข้าใจกิเลสขาดตั้งแต่ต้น มันจะสะเทือนใจไปถึงที่ไหน แล้วถ้าย้อนขึ้นไป นี่ขั้นอย่างกลางมันก็ต้องทำอย่างนี้ มันต้องไม่มีอกุศล มันต้องไม่มีมิจลาภิกฺขุ สิ่งที่เป็นมิจลาภิกฺขุความเห็นผิดมันจะขึ้นไปขั้นอย่างกลางได้อย่างไร

มันจะไปชำระสิ่งที่ขั้นอย่างกลาง เห็นไหมว่าขั้นมันเสื่อม...มันจะเสื่อมไปไหน ในเมื่อถ้าเห็นตามความเป็นจริง มันจริงของมัน มันก็จริงของเรา จริงของเราเพราะจิตเราจริง ขั้นมันก็จริงของมัน ทุกข์มันก็จริงของมัน ทุกข์มันก็มี พระโศคาบันก็มีการขบถาย มีการกินการอยู่เหมือนกัน พระสัทธาคามิ พระอนาคามิ พระอรหันต์ก็มีการกินการอยู่เหมือนกัน การกิน การอยู่ การกระหาย ไม่ทุกข์หรือ? ทุกข์ ทุกข์อะไร? ทุกข์ของขั้นใด ไม่ใช่ทุกข์ของจิตหรอก เพราะมันเข้าใจตามความเป็นจริง เพราะมันมีสติ มันมีความรู้เท่า

สิ่งที่ความรู้เท่า เหมือนผู้ใหญ่ สิ่งที่ผู้ใหญ่มันรู้ตามชีวิตทั้งหมด มันไม่ตื่นเต้นไปกับชีวิต เห็นไหม เด็กมันตื่นเต้นมาก เห็นอะไรมันก็ตื่นเต้น แล้วก็ยึดว่าเป็นของมัน สมมุติซ้อนสมมุตินะ เพราะสัจจะความจริงนี้เป็นสมมุติ สัจจะของโลกใจ ธรรมที่เคลื่อนไปในวัฏฏะนี้มันเป็นความจริง เห็นไหม สัจจะความจริงนี้มันก็สมมุติ แล้วตัวเองก็ไปสมมุติซ้อน เด็กมันสมมุติซ้อนเพราะมันต้องการเป็นตามความเห็นของมัน มันเรียกร้อง มันร้องไห้ มันต่อรองเพื่อจะให้เป็นความจริงของมัน นี่เด็กนะ นี่ความเห็นเด็กๆ ความเห็นของเด็กมันละเอียดอย่างขั้นตามเป็นจริง ถ้ามันเห็นจริงอย่างนี้มันจะเป็นเด็กได้อย่างไร มันต้องเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันต้องมีสติ มันต้องมีสัมปชัญญะของมัน แล้วมันยกขึ้นมาวิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรม แต่วิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรมโดยอะไร

โศคาปัตติมรรค สิ่งที่เป็นโศคาปัตติมรรคมันมีคำริชอบ เพียรชอบ งานชอบ สิ่งที่เป็นความชอบของมรรคของโศคาปัตติมรรคมันทำงานกันอย่างไร พระโศคาบันจะเข้าใจตรงนี้ เข้าใจตรงนี้เพราะสิ่งนี้เป็นประสบการณ์ พระโศคาบันแบบนางวิสาขาจะไม่หลงไหล ด้วยความเห็นอารมณ์ของจิต ด้วยธรรมที่มันเกิดดับๆ ของจิตอันนั้น อันนั้นกิเลสมันหลอก กิเลสเรา สิ่งที่เกิดดับ สิ่งที่เป็นไปของใจมันหลอกเรา

พระโศคาบันรู้จักตามความเป็นจริง เพราะเห็นความเป็นไป เพราะมันเกิดปัญญา เพราะเกิดมัชฌิมาปฏิปทาในหัวใจแล้วรอบหนึ่ง เห็นไหม ถึงต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา ย้อนขึ้นไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมโดยสัจจะความจริง สัจจะความจริงเพราะศีลบริสุทธิ์ สัจจะความจริงเพราะสิ่งนี้เป็นสัมมาสมาธิ สัจจะความจริง ถ้าศีลไม่บริสุทธิ์มันเป็นมิจาสมาธิ ความเห็นความเป็นไป จิตสงบ สงบได้ เวลาคนคิดใจ เวลาหลง ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเป็นพระโศคาบัน แต่ขึ้นไปมันยังหลงอยู่ หลงเพราะอะไร? หลงเพราะยังมีวิชา หลงเพราะยังมีสิ่งที่ว่าพญามารทำให้ขับเคลื่อนสิ่งนี้ให้มันไขว้เขว สิ่งที่ไขว้เขวนี้คือสิ่งที่เป็นเรื่องของมาร

แล้วสิ่งที่เรื่องของธรรม คุณธรรมต้องเกิดกับเรานะ ถ้าไม่มีคุณธรรมกับเรา เราจะก้าวเดินไปอย่างไร จิตจะยกขึ้นไปอย่างไร เห็นไหม เราจะยกขึ้นไปวิปัสสนา เราต้องมีคุณธรรม ในเมื่อจิตเราเป็นพระโศคาบัน ผ่านกระแส เข้ากระแสนิพพาน สิ่งที่เราเข้าสู่กระแสนิพพาน เห็นไหม ทำความผิดพลาดโดยที่มีสติ เป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าเป็นสิ่งที่รู้จำ มันทั้งบิดเบือน มันทั้งกล่าวดูเหมือนเด็กๆ เรียกร้อง ต้องการให้ธรรมะเป็นความเห็นของตัวเอง ตัวมีความเห็นอย่างไร แล้วเรียกร้องธรรมะ บังคับธรรมนะ ธรรมธาตุ บังคับสัจธรรมความเป็นจริงให้เข้ามาเป็นความเห็นของตัวเอง มันเป็นไป

ได้ไหม? มันเป็นไปได้หรือไม่ได้หรอก เวลากิเลสมันหลอก หลอกขนาดนั้นนะ วิปัสสนาสูงขึ้นไปมันจะเห็นความหลอกกันอย่างนั้นไง

สิ่งที่กิเลสหลอก เพราะมันคบเกี่ยว กิเลสมันคบเกี่ยวหลอกใจนี้ นี่ความรู้จำสิ่งนี้เอามาสะสม เอาแต่บาปอกุศลสะสมลงไปที่ใจของมัน ทำให้ใจของมันได้รับแต่ผลของกรรม สิ่งที่เกิดของกรรมทับถมไป ทั้งๆ ที่ว่าตัวเองประพฤติปฏิบัติแบบฉัพพัคคีย์นะ ทั้งๆ ที่ว่าตัวเองเป็นนักปฏิบัติ ทั้งๆ ที่ว่าตัวเองเป็นภิกษุ กล่าวว่าเป็นภิกษุผู้ขอ ผู้ไม่ผูกโกรธใครใคร่ ผู้ขอ เห็นไหม เลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็ง นี่เป็นศีลใจ ถ้าย้อนกลับเข้ามาอย่างนี้ สิ่งที่เป็นมิจจามันจะไม่เข้ามา เข้ามาไม่ได้หรอก

เพราะความเป็นมิจจา สิ่งที่เป็นมิจจามันก็พาให้ล้มลุกคลุกคลานไป เพราะกิเลสมันห่วงเหนียว ห่วงนำไป สิ่งที่ห่วงนำไปมันมาชักให้จิตนี้ส่งออก สร้างภาพจินตนาการเป็นธรรมะออกไป แล้วก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมนะ แต่ถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันต้องมีสติย้อนกลับมาที่จิต

เพราะกิเลสมันอยู่ที่จิต สิ่งที่อยู่ที่จิตมันจะเข้าถึงตัวจิตนี้ได้ มันต้องผ่านอาการของใจ อาการของใจคือขันธอย่างกลางนี้มันสร้างภาพ มันมีความคิด มันมีความคิดที่ว่าเราจะจำไม่ได้ เราจะไม่มีปัญหา จะใช้สังขารปรุงของเรา จะต้องใช้สัญญาจำสิ่งต่างๆ ที่ครูบาอาจารย์สั่งสมไว้ เราต้องจำสิ่งนั้นมาเป็นสมบัติของเรา แล้วจะมาบังคับให้ธรรมนี้เป็นความเห็นของเรา เห็นไหม มันโง่หลายชั้นนัก

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง สิ่งนี้มันทำความสงบเข้ามาแล้วให้มันปล่อยวางเข้ามา ให้มันเป็นธรรม เป็นธรรมคือมันเป็นข้อเท็จจริงของจิตนิสัยของแต่ละคนที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นมีอำนาจ มีวาสนา มีจิตนิสัยต่างกัน สิ่งที่มีอำนาจวาสนาจิตนิสัยต่างกันให้มันเป็นความจริงในสถานะอย่างนั้นให้มันต่างกัน นี่ให้อย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเปิดทางไว้ กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งนี้ถ้าจิตสงบมาแล้วจับสถานะแบบนี้ วิปัสสนาจะเกิด เกิด เพราะมันเป็นธรรมของอริยสัจ เป็นธรรม เป็นมรรคญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นสาวกสาวกะ ในเมื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมวินัยมันมีอยู่แล้ว มีอยู่แล้วคือทฤษฎีใจ คือสิ่งที่รู้ สิ่งที่เราจำมานี้เป็นปริยัติใจ

นี่หลวงปู่มั่นบอก ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ แยกจากกันไม่ได้ ถ้าแยกจากกันไม่ได้ มันจะเกิดผลจากความจริง ถ้าเราเป็นปริยัติ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วก็เอากิเลสเข้าไปบวก แล้วก็คาดการณ์ ถึงการกล่าวหรือการแสดงออกมามันจะไม่ใช่เป็นธรรม ไม่ใช่เป็นธรรมเพราะมันไม่มีความเห็นจริง เพราะไม่มีความเห็นจริงว่าสิ่งที่ชั้นชั้นมันขาด มันขาด อย่างไร สิ่งที่ชั้นชั้นมันขาด สิ่งที่มีมันปล่อยวางอย่างไร มันไม่เห็นสภาวะแบบนั้น คนไม่เคยเห็น คนไม่เคยมี จะพูดให้มันเป็นความถูกต้อง เป็นไปไม่ได้ คนที่เคยเห็นเคยมี เคยเห็นความเป็นไปของ อย่างกลางได้...

...ถ้าเห็นชั้นอย่างกลางได้ วิปัสสนาเกิดด้วยปัญญาของเรา เห็นไหม ใคร่ครวญมันไป ใคร่ครวญโดยใช้ปัญญาญาณ ใคร่ครวญไปให้มันเป็นความสมดุลของมัชฌิมาปฏิปทา ไม่ใช่ ใคร่ครวญไปแบบเด็กเรียกร้องธรรมนะ ถ้าเด็กเรียกร้องธรรมนี้มันผิดมาตั้งแต่แรก แล้วก็ผิดไป ตลอด เรียกร้องเอาตัวตนมาเป็นใหญ่ใจ เอาอุปาทาน เอาจิตของเราเป็นใหญ่ แล้วพยายามสะสมจำ นี้รู้จำ จาธรรมของครูบาอาจารย์มาแล้วก็สร้างภาพ แล้วก็บังคับขู่เข็ญให้ธรรมเกิดกับใจของเรา บังคับขู่เข็ญให้ธรรมในใจเกิดขึ้นมา ในเมื่อบังคับขู่เข็ญให้ธรรมเกิดขึ้นมาจากใจของเรา มันมี กิเลสค้นหาความทะยานอยาก เหมือนเด็กเรียกร้องสิ่งต่างๆ ต่อรองอำนาจต่างๆ เห็นไหม จิตนี้มันเป็นเด็ก...

...แต่ถ้าเรามีคุณธรรม เรามีความซื่อสัตย์กับตัวเองแบบนางวิสาขา แบบพระผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติที่มีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจ เขาจะต้องทำของเขาไป หน้าที่ของเราสร้างเหตุ เห็นไหม สิ่งใด ก็แล้วแต่ที่เกิดขึ้นมา เราสาวไปหาเหตุสิว่าเราทำอย่างไร เราปฏิบัติอย่างไร แล้วผลมันถึงเกิดมาเป็นสภาวะแบบนี้ นี่ถ้าเราสาวไปแล้วเราล้มลุกคลุกคลาน เพราะเราวางใจของเราไม่ถูกต้อง เราถึง ต้องพยายามวางใจของเราให้ถูกต้อง ให้ศัลยบริสุทธ์

ศีลมันบริสุทธ์มาตั้งแต่เป็นพระโสดาบัน มันบริสุทธ์แน่นอน บริสุทธ์เพราะไม่สัลลพตป รามาส แต่ถ้ากิเลสมันกล่าวต่ออย่างนี้ มันทำขึ้นไป มันเป็นที่ความหลงใหลจากกิเลสอย่าง ละเอียดย ถ้ากิเลสยังไม่หมดจากใจ มันยังมีข้อโต้แย้งตลอดนะ ในเมื่อกิเลสมีอยู่ การโต้แย้งของ กิเลสมันจะโต้แย้งตลอด สิ่งที่ได้แย้งมา ถ้าเราไม่มีอำนาจาสนา นางวิสาขายังต้องเกิดอีก ๗ชาติ แต่ถ้าเรามีวาสนา มันโต้แย้งมาขนาดไหน มันจะให้ล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน เราก็จะต้องถาม สิ่งที่เกิดขึ้นมาว่าสิ่งนี้ถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้อง ไม่ถูกต้องเพราะเหตุใด แล้วไม่ถูกต้อง การเกิด มาสภาวะแบบนี้เราทำมาอย่างไร เอาสิ่งนี้มาตั้ง มาชั่งตวงวัดน้ำหนัก สิ่งนั้นเกิดขึ้นมาอย่างไรรัน เราค่อยดำเนินการต่อไปให้มันเป็นความจริง

การวิปัสสนาไปชั้นอย่างกลางมันจะปล่อย ปล่อย ถ้ามันขาดนะ โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง
 สิ่งในโลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง ระหว่างกายกับจิตแยกออกจากกันโดยสัจจะความเป็นจริง กายเป็น
 โปธิ จิตเป็นกระจกใส เห็นตามความเป็นจริงแบบนี้ละ นี่ชั้นอย่างกลางนะ

ว่าชั้นเลื่อมๆ มันเลื่อมไปไหน เพราะอย่างหยาบมันก็ปลดไปชั้นหนึ่ง อย่างกลางมันก็
 ปลดไปชั้นหนึ่ง เห็นไหม ถ้าปลดไปชั้นหนึ่ง ถ้าไม่มีอำนาจาสนามันก็จะติดอยู่ในความว่างอย่าง
 นี้ นี่กายกับจิตแยกออกจากกันโดยธรรมชาติของมัน เวี่ยงว้าง โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง ขณะที่เห็น
 อันนั้นโลกนี้จะราบไปหมดเลย จิตนี้ปล่อยวางไปหมดเลย มีความสุขมหาศาลเลย นี่สามารถคิดได้
 ถ้าติดสภาวะแบบนี้มันก็ก้าวเดิน นี่ก็เลสอย่างละเอียดยังมีในหัวใจ ชั้นอย่างละเอียดยังมีในหัวใจ
 สิ่งที่มีความไต่แย่ง ความหลอกลวงของชั้นอันละเอียด เพราะชั้นอันละเอียดจากภายในมันจะเป็น
 กามราคะ

สิ่งที่เป็นกามราคะ เห็นไหม ในห้างร้าน ในบริษัทต่างๆ ผู้ที่กำหนดนโยบาย ผู้ที่บริหาร ผู้
 นั้นจะกำหนดสิ่งนั้นได้ทั้งหมดเลย จิตก็เหมือนกัน อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา ที่พระทัพพมัลลบุตร
 บอกว่าแม้แต่ความคิดก็ไม่มีนี่ มันอยู่ข้างบนโน่นนะ มันอยู่ตรงที่ อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา นี่ไง แล้ว
 อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา แล้วมันก็มีความโลภ ความโกรธ ความหลง

ถ้ามีมารมันก็มีเสนามาร ลูกของมาร นางคันทา นางอรคิอย่างนี้ ถ้าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่
 ควบคุมใจ พ่อเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายแล้วมีประสบการณ์มหาศาล เป็นผู้ที่สงบเสถียร มันนอน
 ซ่อนอยู่ในราชวัง แต่ไอ้ที่ออกมาบริหาร ผู้ที่ออกมาขับเคลื่อน ความโลภ ความโกรธ ความหลง
 ออกมาขับเคลื่อนอย่างนี้ ถ้าความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้นออกมาขับเคลื่อน หัวใจมันจะก้าว
 ไปสภาวะแบบนั้น ถ้าเราคิดในความว่างเราจะไม่เห็นสิ่งนี้เลย สิ่งนี้ไม่เห็นเลย เพราะมันคิด มัน
 มองไม่เห็น มันมีดบอด สิ่งที่มีดบอดเพราะจิตมันไม่มีอำนาจาสนา ถ้าจิตมีอำนาจาสนามันจะ
 เริ่มสร้างสมบุญญานุการ สร้างสมพลังงานของจิต เพราะสร้างสมพลังงานขึ้นมามันจะไปเห็นชั้น
 อย่างละเอียดไง

ชั้นอย่างละเอียด เห็นไหม สัญญาอย่างละเอียด เพราะสัญญาตัวนี้เกิดตายๆ มาเนี่ย อย่าง
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับไปนุพเพนิวาสานุสติญาณ สัญญาตัวนี้มันออกใช้ใน
 ปัจจุบันนี้เป็นสัญญาอย่างละเอียดที่ใช้อยู่เนี่ย แต่ข้อมูลจริงมันอยู่ใน อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺหา
 ราปจฺจุยา วิญญฺณ อยู่อันนั้น อันที่เป็นความคิดที่ว่า ความคิดก็ไม่มีอยู่อันนั้น แต่อันนี้มันเป็นสิ่ง
 ที่ว่าเป็นความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกของมารพยายามใช้สิ่งนี้

ถ้าสิ่งนี้ทำให้เกิดความรู้สึก สิ่งนี้ทำให้เกิดความโต้แย้ง สิ่งนี้ทำให้เกิดความเห็น ถ้าใครมีความเห็นต่างจากที่เราเห็นนี้ เราจะบอกว่าสิ่งนั้นไม่ใช่ธรรม เราเป็นธรรม เราที่มันกอดนาง ตัณหา กอดนางอรดีอยู่นี้เป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมเพราะอะไร เพราะมันไม่รู้ เพราะมันไม่เห็น มันเป็นความจริงมา ๒ ส่วน แต่ความจำอันละเอียดใจ ความจำอย่างหนึ่งว่าครูบาอาจารย์เคยทำมาอย่างนั้น ครูบาอาจารย์เคยสั่งสอนมาอย่างนั้น เราก็สร้างจินตนาการออกมาอย่างนั้น แล้วก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ

สิ่งที่เป็นธรรมมันก็เรียกว่ามันก็แสวงหา แล้วถ้าครูบาอาจารย์หรือหมู่คณะพูดโต้แย้งมันจะเกิดแบบฉัพพัคคีย์ มันจะโต้แย้ง มันจะคัดค้าน มันจะทำสิ่งใด ผูกมัดสิ่งนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนแล้วเตือนอีกนะ

แต่ถ้าพูดถึงเป็นธรรมนะ มันจะไม่โต้แย้ง มันจะค้นคว้าหาของมัน สิ่งนี้เราต่างหากจะเอาตัวเอง เราชนะตนเอง อุตฺตา หิ อุตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนนี้ต่างหากจะเอาใจดวงนี้พ้นออกไปจากกิเลส ตนนี้ต่างหากจะเอาใจดวงนี้ไม่ให้เกิดให้ตายอีก ตนต่างหากแบบเจ้าชายสิทธัตถะไปเห็นเทวทูตทั้ง ๔ การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย ถ้าเห็นการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถชำระกิเลสออกไป ถ้าเราเห็นสภาวะแบบนั้นเราก็จะเห็นว่ามันยังเกิด ยังแก่ ยังเจ็บ ยังตาย อยู่

สิ่งที่เกิด แก่ เจ็บ ตาย มาจากไหนล่ะ? มาจากกามราคะ โอบะการเกิดและการตายของจิต จิตเกิดใน ๔ เกิด ๔ อย่าง เห็นไหม โอปปาติกะ เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เกิดในน้ำคร่ำ สิ่งนี้ยังเกิด เพราะกายกับจิตแยกออกจากกัน แต่มันก็ยังเกิด เกิดนี้กิเลสอย่างละเอียดมันก็สภาวะแบบนั้น เราต้องทำความเข้าใจ เราต้องมีอำนาจาสนา มันจะเข้าไปเห็นขั้นอันละเอียดนะ

ขั้นอันละเอียดเป็นสัญญา เป็นเวทนา สิ่งที่เป็นเวทนามากระทบ สัญญาไง สัญญาข้อมูล มันมีข้อมูลสิ่งใด สิ่งที่มีข้อมูลสิ่งใด เวทนามันเข้าไปรับรู้สอรู้ นี่สังขารปรุง ปรุงร้อยแปดเลย ปรุงว่าเป็นธรรม ปรุงว่าเป็นความว่าง ปรุงว่าสิ่งต่างๆ ปรุงไปหมดเลย นี่มันหลอกใจให้จิตคิดนะ ถ้าจิตคิดแล้วเราเชื่อตัวเราเอง เราเชื่อกิเลสด้วย แล้วก็ไมยอมให้ใครโต้แย้งด้วยนะ ไมยอมให้ใครคัดค้านกับสิ่งที่เรารู้ด้วยนะ

สิ่งที่เรารู้มันเป็นกิเลส มันเป็นเรื่องของกามที่มันสอดเข้ามาให้เราเชื่อมั่น เรายังโต้แย้งเลย เรายังโต้แย้งกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรายังไม่พอใจกับธรรมขององค์สมเด็จพระ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เห็นไหม เราโต้แย้ง เราคัดค้านกับความเป็นจริงไปทั้งหมด ถ้าเรายังมีกิเลสในหัวใจ แต่มันเป็นความละเอียดนะ มันเก็บซ่อนไว้ในหัวใจ มันจะไม่บอกใคร หน้าจากมันจะยิ้มแย้มแจ่มใสว่าฉันนี่เป็นผู้ที่สงบเสงี่ยม ฉันเป็นผู้ที่มีธรรม แต่ในหัวใจมันเผา ในหัวใจมันร้อนรน ในหัวใจเอาสิ่งนี้เผาจิตใจตัวมันเอง เพราะอะไร เพราะมันไม่ยอมย้อนกลับ

แต่ถ้ามันย้อนกลับ มันเข้าไปจับได้นะ ถ้าเข้าไปจับ จับอะไร? จับผู้ที่เป็นพญามาร จับผู้ที่เป็นลูกหลานพญามาร จับผู้ที่เอาสิ่งนี้จับเคลื่อนให้เป็นเครื่องมือของมันไง เพราะสิ่งนี้มันมีอุปาทานอันละเอียด มันจับจิตพลังงานที่ว่าความคิดนั้นออกมาถึงกามนี้ มันจะชุ่มไปด้วยกามนะ มันแสวงหาสิ่งใดก็เพื่อมัน ทำสิ่งใดก็เพื่อมัน เห็นไหม เพื่อมันทั้งหมดเลย เพื่อมันนะ แล้วมันทำสงบเสงี่ยมอีกด้วยนะ หลอกให้เราจะต้องไปเกิดไปตายอีก แต่ถ้าเรามีสติ เรามีสัมปชัญญะ แล้วเราย้อนกลับ ย้อนกลับ เห็นไหม ทวนกระแส

เพราะเราเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่สากยบุตร บุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ยังไม่เป็นบุตรแท้ใจ เป็นบุตรที่ว่าศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วยังต้องเกิดต้องตายอยู่ ถ้าย้อนกลับเข้ามา เราย้อนกลับมาเห็นกามราคะ ถ้าวิปัสสนาในกายมันก็จะเป็นอย่างนี้ ถ้าวิปัสสนาจิต มันเห็นกามราคะ กามราคะคือสิ่งที่ป็นกาม มันพอใจในตัวมันเอง มันพอใจ มันยึดมัน สิ่งนี้มันพอใจ ลึกๆ นะ ลึกมาก ลึกเพราะอะไร เพราะเราละชั้นอย่างหยาบอย่างกลางมา สิ่งนี้มันอยู่ลึกๆ ในหัวใจ เพราะเป็นข้อมูล มันกระทบกันในห้องใจ มันชุ่มไปด้วยกาม ใจนี้ ความคิดเป็นกาม กามเกิดจากใจ

ผู้ที่เขาเป็นกษัตริย์เป็นผู้ปกครองประเทศ เขาเป็นผู้กำหนดนโยบาย เขาเอาสิ่งใด ทุกคนต้องเข้าไปจำนกับเขานะ ทุกคนต้องขอ ต้องพยายามประจบสอพลอกับผู้ที่ป็นกษัตริย์ กับผู้ที่เป็นผู้บริหารประเทศ เห็นไหม เพื่อที่จะเอาตำแหน่ง เพื่อที่จะเอาผลประโยชน์ เพื่อที่จะเอาทุกอย่างเลย

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันเป็นความละเอียดอยู่ในหัวใจ กิเลสมันไปสอพลอสภาวะแบบนั้น ถ้าเข้าไปแล้วมันจะเข้าไปเป็นฐานอำนาจของกิเลสทั้งหมดเลย แล้วเราจับอย่างนี้ไง นี่ที่ว่าเป็นชั้นไหน สิ่งที่เป็นชั้น สิ่งที่เป็นสัญญา เป็นเวทนา สิ่งที่เป็นรูปจากภายใน นี่มันเป็นกามราคะ วิปัสสนาไปใช้ปัญญาเป็นมหาสติ มหาปัญญา

แม้แต่ปัญญาอย่างหยาบๆ นะ ที่เข้าใจโดยโศดาปัตติมรรค เห็นตามความเป็นจริงนะ เข้ากระแสนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนหนเดียวยังฟังแบบนางวิสาขา แล้วเข้าไปถึงข้างในมันเป็นมหาสติ มหาปัญญา สิ่งที่เป็นมหาสติ มหาปัญญา มันทุจริตกับตัวมันเองแทบไม่ได้เลย แทบไม่ได้เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเหมือนกับคุณธรรมในหัวใจที่มันเป็นความร่มเย็นที่มันจะไม่เกิดไม่ตายอีก เราสงวนรักษาเราอยากได้ไง

ถ้าเราอยากได้ เราอยากไม่เกิดอีกโดยธรรม มันจะไม่ทำให้เป็นอกุศล ไม่ทำให้เป็นสิ่งที่โต้แย้งกับใจของตัวเอง เพราะมันเป็นปัญญาอย่างละเอียด เพราะเป็นมหาสติ มหาปัญญา มันจะไม่โต้แย้งครูบาอาจารย์ มันจะไม่โต้แย้งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามันโต้แย้งครูบาอาจารย์ มันโต้แย้งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่มันคิด มารมันคุมใจ มารอาศัยขันธอันละเอียดนี้เข้าไปโต้แย้งกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โต้แย้งกับสิ่งต่างๆ แล้วมันยึดว่าเป็นธรรม มันถึงไม่เป็นธรรม ถ้ามันเป็นธรรม มันเป็นมหาสติ

มหาปัญญา มหาสติ มหาปัญญา ปัญญามันละเอียดลึกกลับขนาดนี้ มันต้องคุมตัวมันเองได้ มหาสติไง มหาสติมันต้องทันความคิดของตัวสติ ทันความเห็นจากภายในที่มันเห็นผิด ถ้าทันความเห็นจากภายในที่มันเห็นผิด เห็นไหม เห็นผิดในกาม เห็นผิดในกามมันก็สวยในตัวของมันเอง สติปัญญาเข้ามาใคร่ครวญมัน มันก็ปล่อย ปล่อย เห็นไหม นี่ขันธอันละเอียด ขันธอันละเอียดเป็นความคิดอย่างหยาบๆ ใจ

อย่างหยาบๆ คือมันเป็นความคิดของขันธสัญญา รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันออกไปเสพกามกัน เสพสังกะเทบกัน มันเสพกามมันถึงเป็นความคิดอันหยาบของโลก ละเอียดลึกกลับของธรรม ของธรรมเพราะมันเข้าไปเห็นถึงขันธอันละเอียดจากภายใน เป็นมหาสติ มหาปัญญา มันจะหยาบไปไหน หยาบได้อย่างไร ในเมื่อเป็นมหาปัญญา

ถ้าเป็นมหาปัญญา เห็นไหม การใคร่ครวญของใจสภาวะแบบนี้มันเห็นตามความเป็นจริงอย่างนี้ นี่จะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจากหัวใจ จะไม่ฝ่าฝืนธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเด็ดขาด เป็นไปไม่ได้เลยที่มันจะโต้แย้งกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โต้แย้งกับธรรม เพราะมันเข้ากระแสนมาเป็นมหาปัญญาอย่างนั้น

มันใคร่ครวญ มันปล่อยวางอย่างนี้ ใคร่ครวญปล่อยวางถึงที่สุดมันขาด ปล่อยวางขาดนะ นี่ขันธอย่างละเอียดก็ต้องขาดออกไปจากใจ แล้วฝึกซ้อมๆ นี่ขันธมันฟอกให้เศษส่วนมันออกไป

จนว่างหมด เห็นไหม โลกนี้ว่างหมดเลย ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โลกนี้ว่าง โลกนี้ว่าง เธอต้องถอนอัตตานุทิฎฐิ ขณะที่พิจารณาโดย
ตัวมันเอง...

...มันก็มีความสุข ความสุขของพระอนาคามีนะ แต่มันคิดนะ

ขณะที่ซ่อมทำลายสิ่งที่เป็นชั้นอันละเอียด...

...ปล่อยเข้ามา ปล่อยว่างหมดเลย ชาติรู้ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นความลึกกลับมา พระทัพ
พมัลลบุตรบอกว่าแม้แต่ความคิดยังไม่มี เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันอ่อนเกินในความคิดของมันใน
ความว่างมีความรู้สึก มันรู้สึกถึงความว่างมันก็มีความคิดของมัน ความคิดอันละเอียดมันขลุขลุกลิก
ในตัวของมันเอง แต่ถ้ากิเลสเอาสิ่งนี้มามอง มันจะว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน สิ่งนี้เป็นความว่าง สิ่งนี้เป็น
ธรรม มันจะยึดมั่นตัวของมันเอง แล้วก็ติดใจ นี่ครูอาจารย์สำคัญสำคัญมหาศาลเลย

หลวงตาท่านบอกเลยว่าท่านเห็นจุดและต่อมของจิต ถ้าหลวงปู่มันอยู่นี่มันต้องขาดภายใน
วันนั้นเลย แต่เพราะขาดหลวงปู่มัน หลวงปู่มันนิพพานไปแล้ว ท่านไม่มี ท่านจะไปปรึกษาใคร
เพราะไปศึกษากับครูบาอาจารย์องค์อื่นเขาไม่รู้ เหมือนหมอ เปลี่ยนหมอ ถ้าเปลี่ยนหมอเขาจะไม่รู้
อาการของใจมาขนาดไหน ถึงต้องค้นคว้าเอาเอง เห็นไหม ผู้ที่เชื่อสัจย์กับตัวเอง ค้นคว้าหาเข้ามา
ย้อนกลับตลอด ย้อนกลับถึงเข้าไปจับสิ่งนี้ได้แน่ นี่ชั้นอันละเอียดมันทั้งมาหมดแล้ว มันต่างอัน
ต่างจริง มันจะเลื่อมไม่เลื่อม มันเป็นสมมุติ

แต่ถ้าเราเข้ามาเห็นความคิด พระทัพพมัลลบุตรนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถาม
แม้แต่ความคิดยังไม่มีเลย นี่ย้อนกลับไปจับตรงนี้ได้ ถ้าย้อนกลับไปจับตรงนี้ได้ สิ่งที่เป็นมหา
สติ มหาปัญญา ถ้าเราใช้ปัญญาอย่างนั้นมันเป็นปัญญาของขั้น ปัญญาของขั้น คือสังขาร
ความคิด ความปรุง ความแต่งระหว่างขั้นกับจิต ระหว่างธาตุรู้ตัวนี้ ระหว่างมาร พญามารกับลูก
เห็นไหม สิ่งนี้กระทบกระทั่งกัน มันถึงออกมาเป็นมหาปัญญา แต่ขณะที่ไม่มีสิ่งที่กระทบ
กัน เพราะว่าขั้นอย่างละเอียดขาดออกไปจากใจ ในเมื่อขั้นละเอียดขาดออกไปจากใจ ตัวของจิต
มันไม่เป็นขั้น มันเป็น อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจุยา วิญญฺณ มันเป็นปัจจัยการที่สืบ
ต่อที่เป็นหนึ่งเดียว หนึ่งเดียวแต่ ๑๓ อาการที่มันหมุนไปพร้อมกัน

สิ่งนี้อาปัญญาในขั้น ปัญญา มหาปัญญาเข้าไป มันเป็นเครื่องมือคนละชั้น มันเป็นมรรค
อย่างหยาบกับละเอียดที่เข้ากันไม่ได้ ถ้ามรรคอย่างหยาบอย่างละเอียดเข้ากันไม่ได้ มันจะเข้าไป

ชำระกิเลสได้อย่างไร มันถึงต้องใช้มรรคอย่างละเอียด เห็นไหม อรหัตตมรรคสิ่งนี้ละเอียดมาก มันเป็นการซึมซับ มันไม่มีการกระทบ มันไม่มีการสืบทอด ไม่มีการกระทบ ไม่มีการสัมผัสกัน สิ่งสัมผัสกัน เห็นไหม ถึงว่า อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺาณ มันจะย้อนกลับ มันจะกลืนตัวมันเองกลับ

อาโลโก อุทปาติ ความรู้ความกระจ่างย้อนกลับทวนกระแสเข้าไปจนถึงตัวของมันเอง เห็นไหม ถ้าจับสิ่งนี้ได้ ปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้น มันจะเข้าไปทำลายความคิด ทำลายสิ่งที่ว่าเป็นอวิชชา ทำลายตัวพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าทำลายสิ่งนี้หมด ทำลายอวิชชาออกไปจากใจ นี่ถึงเป็นเอโก ัมโม สิ่งที่ไม่เป็นของคู่ นี่คือธรรมแท้ นี่คือวิมุตติสุขที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้จริง แล้วครูบาอาจารย์ของเราที่รู้จริง

สิ่งที่รู้จริง รู้จริงขึ้นจากการภาคปฏิบัติ สิ่งปฏิบัติ ศึกษาปริยัติมาเป็นแผนที่เครื่องดำเนิน เป็นสิ่งที่ว่าเป็นวิชาการ แต่ถ้าไม่มีการปฏิบัติ เห็นไหม รู้กว้างขนาดไหน วิชาการมาก ขนาดไหน กิเลสมหาศาล แม้แต่กิเลสมหาศาลยังทำลายคนอื่นอีกต่างหาก เพราะต้องการอำนาจ ต้องการความบาตรใหญ่

แต่ถ้าเป็นความรู้จริง ความรู้จริงเข้าไปทำลายถึงอวิชชา เข้าไปทำลายถึงความคิด นี่ความคิดยังไม่มีเลย ความคิดมีไม่ได้ ถ้าความคิดมีนี้เป็นสมมุติทั้งหมด สิ่งที่เป็นนิพพานนี้ออก วิมุตติสุข พ้นออกไปจากโลก พ้นออกจากสมมุติทั้งหมด มันไปอยู่ของมัน ผู้รู้เท่านั้นถึงรู้ตามความเป็นจริง ขณะที่การที่สืบทอดกันต่างๆ มันเสวยอารมณ์ออกมาแล้ว สิ่งที่เราเสวยอะไร? เสวยในขั้น

สิ่งที่ขั้น เห็นไหม ขั้น ๕ เป็นเครื่องมือของจิต เครื่องมือของจิต ขั้นนี้ไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่ขั้น ขั้นนี้เป็นสมมุติ ธาตุก็เป็นสมมุติ จิตนี้เป็นวิมุตติ แต่ถ้าเป็นวิมุตติจะผ่านขั้นออกมา สิ่งนี้มันจะเสื่อมสภาวะเป็นไปอย่างไร ในเมื่อมันต่างอันต่างจริงมาตั้งแต่อย่างหยาบ อย่างกลางอย่างละเอียดขึ้นมาต่างอันต่างจริง มันจริงของมัน ถ้ามันเป็นเราหรือถ้าเป็นการสืบทอดกัน มันมีอุปาทานยึด ถ้ามันเสื่อมคือปุณฺณ ปุณฺณคนที่กิเลสหนาแบบนี้มันเสื่อม จำแล้วก็กลัวลืม ต้องทบทวน ต้องคิด ต้องสั่งสม ต้องออกแสวงหาตลอด

วิชาการทางโลก มันมีวิชาการใหม่มาตลอด ถ้าเราไม่ศึกษามันจะตก runt กระแส ต้องศึกษาตลอด แต่ถ้าเป็นการรู้จริง รู้เรื่องของจิต ปล่อยวางทั้งหมด เข้าใจตามความเป็นจริงทั้งหมด

มันจะไปตกอยู่ที่ไหน มันจะไปเสื่อมสภาวะกับชั้นธ้อย่างใด เพราะสิ่งนั้นมันเป็นสมมุติ มันเป็นเครื่องมือการสื่อความหมายเท่านั้น

ถ้ามันสื่อออกมา จำไม่ได้ สิ่งที่ไม่ได้ ก็ไม่เป็นทุกข์ สิ่งที่ไม่ได้ สิ่งที่มี มันเกี่ยวอะไรกับใจล่ะ? มันไม่เกี่ยวอะไรกับใจเลย จำได้ก็เป็นการสื่อสารกัน เป็นการสื่อสารเพื่อประโยชน์กับผู้รับรู้ แต่ถ้ามันจำไม่ได้ มันจำไม่ได้เพราะสิ่งที่เป็นความจำมันเป็นสมมุติใจ เหมือนกับเราเอามือเราไปจับสิ่งของต่างๆ แล้วสิ่งของเหล่านั้นมันเคลื่อนไป เราจับไม่ได้ ไม่ได้ก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าเราอยาก เรายึด ไม่ได้ก็มีความเร่าร้อน ไม่ได้ก็จะทำให้เรามีความคับแค้นใจ เห็นไหมว่าชั้นธมันเสื่อมไปแล้ว เราจับต้องมันไม่ได้ มันมีความคับแค้นใจ นั่นใจถึงว่าชั้นธเสื่อม

มันจะเสื่อมไปไหน ในเมื่อมันเป็นสมมุติที่มันขาดไปแล้ว ญาณก็ไม่เสื่อม ไม่มีสิ่งใดเสื่อมเลย จากความรู้จริง ถ้าความรู้จริงมันจะเข้ากับความจริง ถ้าเป็นความรู้จำมันจะเข้ากับกิเลส แล้วอยู่ในวังวนของกิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนฉัพพัคคีย์ก็ไม่ฟัง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนนางวิสาขาตัดคัทธเอาที่ทันที นี่ของจริงกับของปลอมต่างกันอย่างไร เอวัง